

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu

Igor Podlubny; Katarína Kassayová

Nový štandard textových editorov pre Windows? – II

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu, Vol. 9 (1999), No. 3, 132–136

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/149844>

Terms of use:

© Československé sdružení uživatelů TeXu, 1999

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Nový štandard textových editorov pre Windows? – II

IGOR PODLUBNÝ, KATARÍNA KASSAYOVÁ

Tento článok je venovaný editoru NoteTab 4.6, určenému pre editovanie „plain“ textu. Vďaka viacerým inovačným riešeniam je tento editor výborným predstaviteľom novej vlny textových editorov pre Windows 95/98/NT, ktoré sú okrem iného vhodné aj na prípravu textov v $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ u, $\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ u, a pod.

Vlastnosti tohto editora (v tom čase ešte verzie 4.51), ktoré sú zaujímavé pre široký okruh možných užívateľov, boli podrobne popísané v týždenníku COMPUTERWORLD č.8/99 [1]. Do článku sa však z priestorových dôvodov nedostali ďalšie časti recenzie, ktoré by mohli byť zaujímavé pre pokročilých užívateľov.

Jedinečná vlastnosť – jednoduchá tvorba makier

Textové editory môžu byť v podstate posudzované podľa možností vytvárania a používania makroprikazov (makier), ktoré uľahčujú a urýchľujú prácu. Pre DOS bolo vyvinutých pomerne veľa editorov, ktoré umožňujú definovanie makier. Spomenieme napríklad QEDIT a TSE od firmy Semware, MultiEdit, ale aj vynikajúci editor ζ ED (autor: Pavel Ševeček), zahrnutý Česko-slovenským združením užívateľov $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ u do distribúcie $\zeta\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ u. Spomenieme aj klasické borlandovské editory (viď článok [2]).

Po masovom rozšírení Windows však záujem o DOS-ovské editory začal klesať až k nule, a pritom užívateľom ušlo, že textové editory pre Windows im neprinesli možnosť definovania makier. Je zaujímavé, že kým vo Windows 3.x ešte existoval Macro Recorder, ktorý tento problém čiastočne riešil a bol schopný aspoň zaznamenávať a prehrávať postupnosti uskutočnených krokov (dokonca vrátane presunov myšky!), vo Windows 95 už nie je nič, čo by umožňovalo napríklad zjednodušenie práce s NOTEPADom alebo WordPadom.

Tento vývoj má svoje vysvetlenie. Kým v DOSe užívateľ mohol používať rôzne kombinácie klávesov typu CTRL+kláves, ALT+kláves, alebo niekedy dokonca aj SHIFT+CTRL+kláves a SHIFT+ALT+kláves, vo Windows sú prakticky všetky takéto kombinácie už využité alebo rezervované pre vlastnú potrebu Windows. Toto veľmi obmedzilo možnosti textových editorov pod Windows. Ťažko prekonateľný „vrchol“ týchto obmedzení predstavuje NOTEPAD od samotného Microsoftu.

Za týchto existujúcich okolností sa autorovi NoteTabu Ericovi Fookesovi podarilo nájsť naozaj jedinečné elegantné riešenie:

- Po prvé, vymyslel spôsob, ktorý prekonáva problémy s definovaním klávesových skratiek pre definované makrá. Namiesto klávesových skratiek umožnil definovanie názvov makier, ktoré sú zobrazované na bočnom paneli editora a môžu byť vyvolané kliknutím myškou na meno makra. Ako tvrdí Kerry R. Krueger, autor recenzie na File Mine (<http://www.filemine.com/showJewel?id=151225>), NoteTab bol prvým textovým editorom, v ktorom sa objavilo toto riešenie.
- Po druhé, vyvinul vlastný veľmi prirodzený, jednoduchý a zrozumiteľný jazyk pre programovanie makier, ktorý prekonáva doteraz najrozšírenejší S-jazyk. Tento jazyk obsahuje okrem iných príkazov aj `^!IF` a `^!GOTO`, čo spolu s možnosťou definovania premenných umožňuje vytváranie plnohodnotných programov. Okrem toho, makrojazyk NoteTabu umožňuje neuveriteľne pohodlné vytváranie dialógových okien v rámci makier a je v tom skutočne neprekonateľný.
- Po tretie, makrá v NoteTabe je možné zlučovať do vytváraných knižníc makier a počas práce sa prepínať medzi existujúcimi knižnicami makier, editovať ich a vytvárať nové knižnice.
- Po štvrté, súčasťou editora je aj Clip Assistant („pomocník“) – súbor makier, ktoré umožňujú jednoduché programovanie nových makier aj laikovi. Clip Assistant môže byť zobrazený na pravom bočnom paneli. Sú to makrá, ktoré zjednodušujú vytváranie ďalších makier. (Opäť sa odvoláme na článok [2], kde bol realizovaný ten istý nápad – vytvoriť makrá pre tvorbu makier.)
- Po piate, súčasťou makra môže byť aj spustenie iného programu (napríklad, Perl, Gawk, Write, Word, Eudora, atď.), ktorý môže ďalej spracovať editovaný resp. zadaný súbor. Ak vezmeme do úvahy, že existujú voľne šíriteľné Perl a Gawk a obrovské množstvo takisto voľne šíriteľných skriptov k nim, užívateľ NoteTabu získava skoro neobmedzené možnosti pre spracovanie akýchkoľvek textových súborov. NoteTab vie komunikovať aj s aplikáciami typu konzola, vrátane získavania chybových hlásení týchto programov s možnosťou reagovania v rámci makra.

Treba poznamenať, že NoteTab neumožňuje zaznamenávanie postupnosti stlačených klávesov podobne tomu, ako to poznáme napríklad z T602, ζ EDu, Macro Recorderu pre Windows 3.x alebo Microsoft Wordu 6, 7 a 97. Túto vlastnosť však perfektne nahrádza príkaz `^!KEYBOARD` makrojazyka NoteTabu. Stačí iba poznať klávesové skratky pre jednotlivé položky menu a podmenu (mimochodom, tie treba poznať aj v prípade zaznamenávania makier v spomenutých editoroch, preto tu žiadny principiálny rozdiel v skutočnosti nie je). Napríklad, príkaz

```
^!KEYBOARD ALT+M L S A
```

zodpovedá postupnému zvoleniu položiek menu *Modify – Lines... – Sort... – Ascending*.

Vykonávanie tohto príkazu privedie k vzostupnému usporiadaniu označených riadkov textu (zoznam mien, názvy tovarov, atď.).

Niekoľko knižníc makier je dodávaných spolu s programom, vrátane knižníc pre tvorbu HTML strán. Okrem nich sú na URL <http://www.notetab.com> zdarma k dispozícii knižnice, vytvorené užívateľmi NoteTabu pre prakticky všetko, čo čitateľov môže napadnúť, vrátane programovania v jazykoch C, Pascal, Visual Basic, Delphi, Java, Javascript, Perl, Gawk, HTML, $\text{T}_{\text{E}}\text{X}/\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}/\mathcal{A}\mathcal{M}\mathcal{S}\text{I}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$, Oracle SQL, COBOL, atď.

Z hľadiska uľahčenia tvorby makier a ich používania treba spomenúť aj to, že NoteTab 4.6 ako jeden z mála textových editorov umožňuje zapínať a vypínať zobrazovanie niektorých dôležitých symbolov (medzier, koncov riadkov, koncov strán, tabelátorov).

Príklad – zlepovanie delených slov

Pre ilustráciu krásy, jednoduchosti a stručnosti makrojazyka editora NoteTab uvidíme jednoduchý, ale v česko-slovenských končinách dôležitý príklad, súvisiaci s problémom, ktorý často pozorujeme najmä v novinách a časopisoch: uprostred riadku sa vyskytujú slová s rozdeľovacím znamienkom, ktoré by tam byť nemalo, napríklad „pozo-rujeme“ a podobne. Takéto slová vznikajú pri importovaní textu, v ktorom pôvodne boli slová rozdelené do dvoch riadkov. S podobným problémom zápasia aj tvorcovia HTML strán, ktorí upravujú dodané texty s delenými slovami.

V editore NoteTab na „zlepovanie“ všetkých delených slov naraz môže poslúžiť makro, obsahujúce iba dva príkazy:

```
^!KEYBOARD CTRL+A ALT+M L T
^!REPLACE "-^p" >> "" WATS
```

Prvý príkaz tohto makra znamená označenie celého dokumentu (CTRL+A) a vyvolanie položky menu *Modify – Lines – Trim* (ALT+M L T). Takto budú odstránené prípadné medzery na konci riadkov a bezprostredne za rozdeľovacím znamienkom sa bude nachádzať iba koniec riadku (CR, LF, alebo CR+LF podľa pôvodného formátu editovaného súboru). Druhý príkaz znamená nahradenie reťazca „RozdeľovacieZnamienko+KoniecRiadku“ (“-^p”) prázdny reťazcom (“”) všade (parameter „W“ – *Whole document*, parameter „A“ – *All*, parameter „T“ – *sTring*), pričom skutočnosť, že hľadaný reťazec v danom texte neexistuje (aj to sa občas stáva), nebude ani oznamovaná (parameter „S“ – *Silently*). Znak „^p“ znamená koniec riadku, nech to bude CR, LF, alebo ich kombinácia.

Nedostatky

NoteTab má niektoré nedostatky, ktoré sú typické pre Microsoft Windows všeobecne, a teda aj pre iné textové editory pre Windows. Keďže sa o tom spravidla nehovorí a preto sa často ani nevie, povieme o nich aspoň v tomto článku.

Prvým problémom je nedokonalá podpora národných jazykov zo strany Microsoft Windows, najmä ak ide o triedenie a premenu malých písmen na veľké alebo naopak.

Slová, obsahujúce písmená s diakritikou, sú zatriedované nesprávne. Tento problém možno jednorazovo a čiastočne obísť tak, že sa v Control Panel / Regional Settings ako implicitný jazyk nastaví požadovaný jazyk a systém sa reštartuje. Nasledujúce triedenie prebehne viac-menej správne, ale niektoré chyby aj tak ostanú. Napríklad v prípade ruštiny bude nesprávne zaraďované malé aj veľké písmeno „jo“. V prípade slovenčiny nebude zohľadnené, že „ch“ je jedno písmeno a nie dve — nevie to ani Microsoft Word. Podobné problémy ostanú aj v prípade iných jazykov krajín centrálnej a východnej Európy. Uvedené čiastočné riešenie môže byť považované iba za núdzové, nakoľko zmena implicitných regionálnych nastavení a nasledujúci reštart systému život a prácu znepríjemňuje — veď treba stále vracaf aj pôvodné nastavenia!

Zmena malých písmen na veľké (capitalisation) funguje vo Windows tiež s chybami. Napríklad ruské malé „ja“ sa premení na písmeno inej znakovkej sady ako ruská abeceda. Táto chyba sa nedá odstrániť pre Windows všeobecne, ale v NoteTabe samotnom je možné vytvoriť makro, ktoré bude správne nahradzovať malé písmená veľkými v označenom textovom bloku (samozrejme, s využitím príkazu `^!REPLACE`).

Treba však dodať, že ani tieto nedokonalosti nemôžu zatieniť kladné vlastnosti editora NoteTab ako celku.

A čo za to?

Program NoteTab Pro 4.6 je shareware a užívateľ má právo rozhodnúť sa pre nadobudnutie licencie (registráciu) až po vyskúšaní editora v priebehu jedného mesiaca. Cena NoteTab Pro 4.6 v porovnaní s inými editormi, ktoré poskytujú oveľa menej možností a pohodlia, je v podstate polovičná — 19,95 USD oproti bežným 40 alebo 60 dolárom, nehovoriac o 119 USD za 32-bitovú verziu editora TSE (<http://www.semware.com>), ktorý je považovaný za pravdepodobne najlepší editor typu konzola pre programátorov. NoteTab Standard 4.6 stojí ešte menej — 9,95 USD.

Pozornosť si zaslúži aj verzia Light, ktorá je freeware. Neobsahuje však korektor pravopisu a synonymický slovník, a tiež neumožňuje vytváranie „outline“ dokumentov, ktoré však vie zobrazovať. Vo verzii Light pochopiteľne nie

sú sprístupnené niektoré príkazy makrojazyka NoteTabu, čo podstatne obmedzuje možnosti tvorby makier, a nie je dostupná možnosť „HTML-highlighting“.

Je možné vyskúšať si verziu Light a neskôr presedlať na verziu Pro alebo Standard. Je možné začať skúšobnou verziou Pro alebo Standard a povedať si: stačí mi aj freeware verzia Light. V obidvoch prípadoch skúška stojí za to, najmä ak často a radi pracujete s textom v jeho čistej a WYSIWYGom nepoškvrnenej podobe a potrebujete kvalitný editor s možnosťou jednoduchej tvorby dokonalých makier.

Záver

Všetky dobré vlastnosti NoteTabu v podstate predurčujú, že podobné možnosti budú zrejme čoskoro poskytovať aj iné textové editory bežiacie pod Windows. Stačí sa letmo pozrieť na vonkajšiu podobu a rozsah možnosti EditPlus (<http://www.editplus.com>), TextPad (<http://www.textpad.com>), WinEdt (<http://home.istar.ca/~winedt>), MultiEdit (<http://www.multiedit.com>), UltraEdit (<http://www.ultraedit.com>) – a hneď vidieť, že NoteTab už je na svojej ceste „prenasledovaný“ textovými editormi, ktoré sú mu v určitých črtách až neuveriteľne podobné.

Na záver môžeme konštatovať, že NoteTab veľmi výrazne prispel a prispieva k nástupu novej generácie textových editorov pre Windows a je zatiaľ jej najlepším predstaviteľom. Bude zaujímavé sledovať, či a kto ho prekoná ...

Odkazy

- [1] Podlubný I.: Nový štandard textových editorov pre Windows? *COMPUTER-WORLD* č.8/99, príloha *Technology World*, s.3.
- [2] Podlubný I.: Makrá: Turbo Turbo, *PC WORLD* 6/94, s.110–114.

Igor Podlubný
Katedra riadenia výrobných procesov
Fakulta BERG
Technická univerzita v Košiciach
podlbn@ccsun.tuke.sk

Katarína Kassayová
Ústav fyziológie
Lekárska fakulta
Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach